

Børnehjælpsdagen i kunsten

Lige fra den dag Børnehjælpsdagen blev stiftet, har kunstnere kreeret smukke genstande til fordel for sagen. Herluf Jensenius, Erik Henningsen, Bo Bojesen, Kay Bojesen, Christian Joachim, Oscar Willerup og Else Hasselriis er bare nogle af de kunstnere, som har lavet motiver, figurer og platter til Børnehjælpsdagen. Især Herluf Jensenius har beriget Børnehjælpsdagen med sin kreative kunst. Gennem 30 år var han medlem af Børnehjælpsdagens forretningsudvalg. Jensenius skabte blandt andet bomærket, Børnehjælpsdagens Alumina porcelænsfigurer og kongefliserne.

Maleri af Kong Chr. IX på den første Børnehjælpsdag

Maleren Erik Ludvig Henningsen (1855-1930) gengav i 1904 Kong Chr. IX og hans yngste søn Prins Valdemars møde med folket på verdens første Børnehjælpsdag. Omkring århundredskiftet skildrede Erik Henningsen især historiske begivenheder og scener. Han er i dag kendt for sine socialt prægede genremalerier og som illustratør. Henningsen var en repræsentant for den nordiske realisme i dansk kunst. Henningsen betragtede sin rolle som kunstner som den tegnende og malende reporter. Han fortolkede

realismen som et krav til kunstneren om at træde tilbage i forhold til sit motiv. Han mente, at kunstnerens egne opfattelser og følelser ikke skulle overskygge en neutral og eksakt skildring af realiteten. Selvom Henningsen malede reportagestil, viser mange af de malerier, han malede, en ægte medfølelse med de skildrede. Også valget af motiver skildrer Henningsens meninger om det samfund, han levede i.

I året 1904 skildrede Henningsen Kong Christian d. IX deltagelse på den første Børnehjælpsdag. På maleriet er han i færd med at købe blomster af en dame. Den kongelige deltagelse var en historisk begivenhed, fordi kongen

sjældent viste sig blandt folket. Med Henningsen sans for aktuelle temaer og detaljer har han naturligvis valgt at skildre dette øjeblik.

Vi har på Børnehjælpsdagen forsøgt at finde originalmaleriet, men det er ikke lykkedes. Vi ved, at det har været brugt ved Erik Henningsen udstillingen på Bymuseet i maj-juni 1969.

Ligeledes ved vi, at det har været ejet af en kaptajn i Charlottenlund, men der stopper sporet. Hvis nogen ved noget om dette maleri, må I meget gerne kontakte os.

Alumina's Børnehjælpsplaketter

I perioden 1909 – 1930 blev der skabt 26 fajanceplaketter af forskellige kunstnere. De 26 små fine fajanceplaketter er ligesom de senere Børnehjælpsdagsfigurer blevet udført på Alumina.

Fajancefabrikken Alumina blev grundlagt på Christianshavn i 1863 af August Schiøtt. I 1882 købte fabrikken Den Kongelige Porcelænsfabrik. I slutningen af 1800 tallet udsultedes Alumina til fordel for Den Kongelige Porcelænsfabrik. I året 1901 ændredes dette, da maleren Joakim Petersen (1870-1943), der senere tog navnet Christian Joachim, tilbød Alumina sin tjeneste. Christian Joachim udviklede i de første år en ny fajancestil, som han lod komme til udtryk i nye former og udsmykninger. Nye kunstnere kom til Alumina i de år blandt andre billedhuggeren Rasmus Harboe (1868 – 1952), der sammen med Christian Joachim skabte mange af de små Børnehjælpsplaketter.

Den første børnehjælpsplakette blev lavet af Christian Joachim i 1909 og forestiller en pige med en blomsterkurv. De følgende år lavede Rasmus Harboe og Christian Joachim skiftevis børnehjælpsplaketterne. De første fem af plaketterne har reliefpræg og er håndmalede, og bortset fra den første har de en blåmalet kant.

Derefter træder Oscar Willerup i 1914 ind i billedet og udformer alle kommende plaketter frem til ophøret i 1930, når vi ser bort fra tvillingeparrene i 1917 og 1918. Det ene par blev formgivet af den norske-danske kunstner Louis Moe, som også har tegnet Børnehjælpsdagens plakat i 1910, og det andet af Else Hasselriis.

Hasselriis udformede sine plaketter anderledes end de foregående. Hun havde alene anvendt sort farve.

Hun skabte to smukke silhuetmotiver af en dreng med en tulipan i sin hånd og en lille pige med en dukke.

Læs mere om Børnehjælpsplaketterne på hjemmesiden:
<http://www.aldus.dk/platter>

Den Kongelige Porcelænsfabrik Børnehjælpsdagsplatter

I den selv samme periode, som Alumina udgav Børnehjælpsplaketter, blev der på Den Kongelige Porcelæns fabrik udformet og udgivet Børnehjælpsplatter i årene 1910 - 1940.

Der blev i alt kreeret 31 platter. Platterne blev skåret i lavt relief og dekoreret med en koboltblåfarve under glasuren.

Børnehjælpsdagsfigurerne

Da den store tombola blev startet sidst i tyvene, var der mange forskelligartede gevinster. Nogle var mere attråværdige end andre, men den kritik der var på nogle af nipstingene tystnede, da Kay Bojesen, Syberg,

Herluf Jensenius og Jacob Bang i slutningen af trediverne begyndte at lave forskellige ting i træ, rustfrit stål, lertøj, porcelæn og keramik.

Især kunstneren Herluf Jensenius' (1888-1966) Børnehjælpsdagsfigurer blev en succes hos folket. Han var indbegrebet af Børnehjælpsdagen.

Han var manden bag Børnehjælpsdagens bomærke: Lillebror, og desuden var han gennem mere end 30 år medlem af Børnehjælpsdagens forretningsudvalg. I mange år stod Jensenius desuden for optogene. Han udtænkte temaerne til optogene, og han leverede tegninger og skitser til, hvorledes optogvogne skulle dekoreres. Dog vil de fleste nok huske ham i dag, som faderen til de fantastiske Alumina Børnehjælpsdagsfigurer, som han skabte i perioden ca. 1941 – 1964.

Det hele startede med, at der i 1938 skete en udskiftning i Store Tombolas gevinster. Gevinsterne gik fra at være pyntegenstande såsom platter til at være nyttige, morsomme og originale genstande. Genstandene blev dermed mere funktionelle. Nye kunstnere kom til herunder Herluf Jensenius og Kay Bojesen. I 1938 tegnede Jensenius træfiguren Pebermøen, der blev udført af Kay Bojesen. Det var en lille fin peberbøsse, og Pebermøen blev ikke kun en succes som gevinst i tombolaen, men også i den frie handel. Jensenius fortsatte med at lave bordfigurer til Børnehjælpsdagen. Han udviklede en porcelæns figurserie, og det endte med at blive en morsom og dekorativ bordserie.

I 1941 blev *Lillesøster* fremstillet, og året efter i 1942 fik hun en *Lillebror*. I de følgende år kom *Kusinen* (1943) – og *Fætteren fra Amager* (1944). 1945 til 1946 kom *Skovserpiggen* og *Skovserdrengen*. Efterfølgende figurer var: *Konen med æggene* (1947), *En bondeknøs, som hed Hans* (1948), *Den lille hornblæser* (1949), *Regimentets datter* (1950), *Bajads* (1951), *Columbine*

(1952), *Hyrdinden* (1953), *Skorstensfejeren* (1953), *Henrik* (1954), *Pernille* (1955), *Kejserens nye klæder* (1956), *Prinsessen på ærten* (1957), *Grønlænderpigen* (1959), *Grønlænderdrengen* (1960) og *Vikingen* (1963).

I 1964 sluttede serien med *Skjoldmøen* (1964). I alt blev det til 22 smukke Børnehjælpsdagsfigurer i perioden 1941 – 1964.

De 22 figurer dannede par, og de var ofte figurer fra et eventyr eller fra en national folkefortælling. I mange tilfælde, hvor Herluf Jensenius bl.a. stod for årets optog, havde han udformet figurerne således, at de tilmed passede med årets tema for optoget. Her kan bl.a. nævnes Den Lille Hornblæser, der var blevet tegnet i anledningen af "Mindetog for soldaternes hjemkomst", som optoget hed i 1949. Op gennem tiden blev Børnehjælpsdagsfigurerne til et samlerobjekt. I dag kan figurerne erhverves i antikforretninger og på auktioner, hvor nogle figurer går for flere tusind kroner.

Kongefliserne

Inden sin død den 17. juli 1966 gav Herluf Jensenius idéen til og påbegyndte en serie fliser med motiver af kongerne fra den oldenburgske kongerække. Ved hans død forelå kun 6 færdiggjorte tegninger. Efter opfordring fra hans familie blev arbejdet med de resterende 10 fliser overladt til bladtegneren ved Politiken Bo Bojesen, der formåede at løse opdraget på en sådan måde, at de to kunstneres arbejde kom til at danne et samlet hele. Herluf Jensenius havde oprindeligt forsynet sine fliser med en slags pil i flisens fire hjørner.

Bo Bojesen var af den mening, at en hjertelignende figur mere var passende. Kun et fåtal af de to første fliser, nemlig Chr. IV og Frederik VI fra 1966, blev fremstillet med Jensenius' oprindelige hjørner. "Hjertebladet" er således den almindeligste af hjørnedekorationen.

Da alle 16 fliser forelå, blev disse indlagt i et flot bord, der blev overrakt Børnehjælpsdagens protektor Dronning Ingrid. Historien lyder, at kakkelbordet i dag vist nok befinder sig på Gråsten Slot i Sønderjylland.

Dette er bordet til dronning Ingrid. Bagved arkitekt Aksel Dahl.

